

Til: Departementet for Natur og Miljø (pan@nanoq.gl) Cc: Martin Schiøtz (MASC@nanoq.gl) Fra: oza@iname.com (oza@iname.com) Titel: NGO Fuglegruppe Timmaq's høringssvar til rapporten "Undersøgelse af lammedødeligheden i Sydgrønland 2025" Sendt: 10/19/2025 5:29 PM

Bilag: Nattoralik_bilag_3_oprindelig_Faktaboks_31-JUL-25.pdf; Nattoralik - Bilag_1_Faktaboks_Havoern_Groenland_revideret.pdf; Nattoralik - Bilag_2_Udtalelser_Alv_Ottar_Folkestad_fra_e-mailkorrespondance_pdf.pdf;

Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmur,

nassiuteqqinneqarpoq - maanna linkimut eqqortumut Johan Fr. Willgohs

Matumuuna nalunaarusiap "Nunatta Kujataani savaaqqat toqusarnerannik misissuineq, 2025"-p tusarniaassutigineqarneranit akissutigut nassiuppagut.

Tusarniaanermi akissut nalunaarummi paasissutissanut atorineqartunut natorallillu pissusilersuutaannut nerisartagaannullu eqqartorneqartunut tunngavoq, tassani tunngavigaarput ukiuni 50-init amerlanerni ornigulluta suliaqartarsimanitsinnit uumassusilinnillu paasisimasaqarnitsigut misilittagaqarnitsigullu sulianut tunngatillugu eqqortumik oqimaaqatigiissumillu tunngaveqartumik tunniussaqaarsinnaanerput kissaatigalugu.

Immikkut uunga innersuussivugut:

(Wille & Kampp, 1983; DOFT 1979–1997), Nattoralik pillugu paasissutissat siulliit – Kalaallit Nunaanni natorallik – Ilanngussaq 3, ilisimatusarnikkut allatorneqarsimasoq

paasissutissat iluarsaatat (Ilanngussaq 1), eqikkaanermik nutartikkamik imalik - nalunaarummi allasimasut aaqqissuunneqartariaqarput, Nattoralik pillugu paasissutissat siulliit- Ilanngussaq 3, nalunaarummi ilanngunneqarsimanngimmata

Kiisalu natorallinnut ilisimatuumit Alv Ottar Folkestadimiit oqaaseqaatit (Ilanngussaq 2), Norgemi ukiuni 70-init amerlanerusuni ataqatigiissaarluakkamik nalunaarusiornermit tunngavillit, tassani natorallit savaaqqanut, savanut tuttunulluunniit saassussisimanerannik ataasiarluniluunniit uppersaateqanngilaq.

Neriuppugut tusarniaanermi akissutigisagut nalunaarutip naammassineqarnissaanut tapertaalluarsinnaasut, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni pinngortitap ataqatigiinnerani natorallip sunniuteqassusaa ilisimatusarnikkut eqqortumik oqimaaqatigiissumillu paasissutissiissammat.

Oqaaseqaat alla:

Nalunaarummi allatami pingaarnermi erseqqissarneqarpoq, "suli maannamut pissusilersuutip tamatuma allanngortup uppersarsarniarnera periarfissaasimanngilaq" (s. 6). Paasissutissat ataannut "Taamatullu Norgemit aamma nakkutilliisoqarluni"-mik allanneq paasissutissamillu taassuminnga suminngaanniit pissarsiaasimaneramik allaqqasoqanngimmat isumaanik equngasoqartitsisutut isigineqarsinnaavoq ataatsimoorlunilu piniaarnermik atorussanngortitsinertut atuarneqarsinnaalluni, tamannali nalunaarummi uppersarsarniarneqanngilaq.

Paasissutissat allaaserineqarnerini 2022-2023-mi savaaqqani annaaneqartunit 13%-it missaanniittut natorallit pissutaatinneqarput, taamaakkaluartoq savaatillit suut toqussutaasarnersut paasiniassallugit

”ajornakusuungaatsiartutut” nalilerpaat aammalu savaaqqanik annaasaqartoqaraangat qulakkeerinnittoqarneq ajorpoq. Tamanna paasissutissiissutigineqartuni innersuussutigineqarpoq ilisimatusarnikkut mianersoqqusinnermik.

Tassannga ilanngunneqarsinnaavoq taakku norgemiut nattoralinnut ilisimatuut marluk taaneqareersut Alv Ottar Folkestadt aammalu Johan Fr. Willgohs - https://url41.mailanyone.net/scanner?m=1vAY9Y-000000007Jv-40vJ&d=4%7Cmail%2F90%2F1760898000%2F1vAY9Y-000000007Jv-40vJ%7Cin41n%7C57e1b682%7C15246422%7C12695312%7C68F52DF89BCBC8681BE10A1161A2EB46&o=%2Fphtw%3A%2Fwtsiiw.edlfrh%2F.nlnnoirid%2F2de%2Fbl0%2F01%2F4%2F290v359rhao%2Fign_ebeto_fdp.ryd&s=9VprpkOZewHAz1dRmd33o5NnQao

Una aamma ilanngullugu oqaatigisinnaavarput, Sverigemiit nattoralinnut ilisimatuup Björn Helanderip ukiut 60-it ingerlanerini nattoralinnik malinnaasarsimasup, nattoralit savaaqqanik uumasunik tiguisimanerinek uppersaatissaqannginnerarmagu.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga Ole Zeeb

NGO-mi timmissat pillugit sulisut Timmiami oqaaseqartartoq

oza@iname.com

Timmiarsiumit nattoralinnullu ilisimatuumit (Norge) Alv Ottar Folkestadimiit oqaaseqaatit pingaarutillit

Tunuliaqut: Alv Ottar Folkestad ukiut 50-it sinnerlugit nattoralinnik ilisimatusarsimavoq norgemilu uumasuutit (allarsuarnit, amaqqunit, qappinnit, qitsorujunnit, nattoralinnit), tassa uumasunit eqqissisimatitanit, toqunneqaratarsimasinnaanerinek pasitsaassaqarnermi nalunaarsukkanik, nakkutiginninnermik taarsiiffigineqarnissamullu aaqqissuussinnermik peqataasarsimalluni. Saniatigut savaatiliusimavoq norgemilu savanut tunngatillugu peqatigiiffimmi ukiorpassuarni ilaasortaasimalluni.

1. Norgemi savanik savaaqqanillu nattoralinniit ajoquserneqarsimasunik uppersaatissaqanngilaq.

1987-imiilli Norge nuna tamakkerlugu aasakkut uumasunik toqungasunik misissuinikkut nalunaarsuinnermi aaqqissuussiveqarpoq, (Statens Naturoppsyn, roibase.no). 1987-imiit 2022-mut 91.863-it ”uumasunit eqqissisimatitanit toqunneqarsimasutut” nalunaarsuisoqarpoq. Taakkunanilu tamani nattoralit (havørn) pissutaatinneqanngillat.

Sanilliussineq: 11.710 nattoralit (kongørn), 25.678 qappiit, 21.319 qitsorujuit, 19.264 allarsuit, 8.710 amaqqut, 5.182 uumasut eqqissisimatitat ilisimaneqanngitsut. 2011-miit 2019-imut savanik tutunnilluunniit ajoqusernikuniik nattoralit (havørn) pissutaatinneqarlutik nalunaarsukkatut taarseeqquisoqarsimanngilaq.

2. Uppersaatiit ataasiakkaat. Ukiut 70-it ingerlanerini norgemi nakkutiginninnikkut marloriaannarluni pisoqarsimavoq:

1. Sava ataaseq innangasoq; nattoralit marluk pamiua nerillugu aallartissimavaat – sava nattoralinniit toqunneqanngilaq.

2. Savaaraq ataaseq, pualluttoq naggussamigullu ajoqutilik, ilisimajunnaaqqasoq; isigaasa ilaat nattoralip nerillugu aallartissimavaa. 2024-mi aasakkut siullerpaamik videoliarineqarpoq, tuttuaqqamik

toqungajalersumik nattoralik tiguisoq. Taannalu pisoq, tassa uumasooq nattoralimmit tiguneqartutut uppersaatsissatuaasoq nutaaq.

3. Nattoralip pissusilersuutai

Nattoralik qillortuumasuuvoq, uumasullu toqungasut (ass. Savaaqqat ipinikut nukillaarnikulluunniit) akornanniikkajuttarpoq. Nattoralit uumasut toqungasut akornanni ataatsimooraaqamik nerisarnarat pissutaavoq, ataatsimoorlutik piniarnarat imaluunniit ataatsimut saassussinerat pissutaanngillat. Piffimmi ataatsimi arlalinnik nattoraleqarpat "ataatsimoorluni piniarnertut" paasineqassanngilaq, qillunnilli neriniarnertut isigineqassaaq. Pisumi nattoralit assigiinngitsut marluuppata (kongeørn) aammalu (havørn), naliginnaavoq nattoralik(havørn) kleptoparasititut tassa uumasumik nattoralik (kongeørn)-imit toqunneqarsimasumik nerisarnara – amerlanertigut nattoralip (kongeørn) neriuunaareeraangat.

4. Sanilliussineq

Skotlandimiit Norgemiillu misilittakkat takutippaat, nattoralit ataatsimoorlutik piniartarnerat imaluunniit ataatsimut saassussisarnarat uppersarsimannngitsut tunngavilersuutaasinnaanngitsut. Norgemi (2025) 3.600-4.200 missaanniittut nattoralit piaqqiortut – savat nerisut akornanni amerlasuut – uumasut kiisortut uumasullu piniarneqartartut qangali assiliannngortinneqareersimassangaluarpoq. Taarsiullugu norgemi paasissutissat takutippaat, nattoralit (kongeørn) savaaqqanik tuttuaqqanilluunniit qaqutigooortumik tiguisinnaasut, kisianni katillugit aasakkut annaasani toqutsinerit 2%-it ataappaat.

5. Inerniliineq Folkestadip oqaasii malillugit (eqikkaaneq)

"Ajornartorsiut ajornartorsiutaanngilaq. Norgemi savaaqqat annaaneqartarnerannut nattoralik (havørn) pissutaanngilaq. Oqaatigisat uppersarsimannngitsut ataatsimoorluni piniarnertut imaluunniit savaaqqanik saassussinertut takutinneqartut uppersaateqanngillat. Misilittakkat takutippaat, nattoralip (havørn) uumasut toqungasut imaluunniit toqulersut ujjartortaraat, pinngortitallu kaaviaarnerani qillunnik nerisaqartutut inissisimanera pingaaruteqarpoq."

6. Kalaallit Nunaannut attuumassutilik

Folkestad erseqqissaavoq, ukiuni qulikkuutaani sisamani norgemi uppersaarsimanagerup takutikkaa, nattoralik (havørn) uumasuutitut ajoqusiisartutut isigineqassanngitsooq, Norgemi nunaniluunniit avannarlerni uumasooqarfinni. Inassutigaaalu Kalaallit Nunaanni naliliinerit suungaluarpata, aalajangiinnginnermi, ilisimatusarnikkut eqqortumillu tunngaveqassarnissaat. Ilanngussaq 2-mi kakkiussat Folkestadimiit toqqaannartumik oqaaseqaatit takuneqarsinnaapput.